

Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων (τροπών)

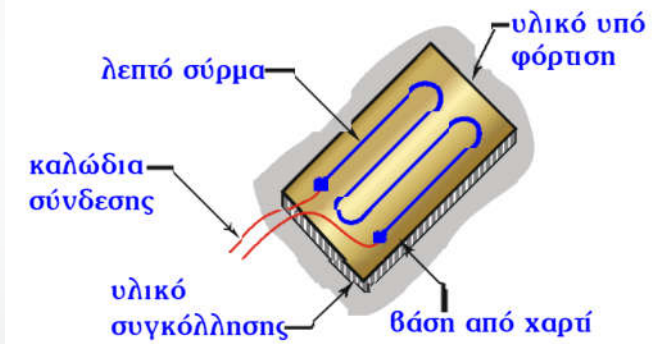
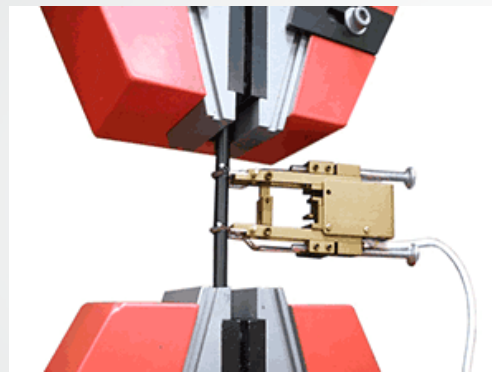
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

■ Ορισμοί:

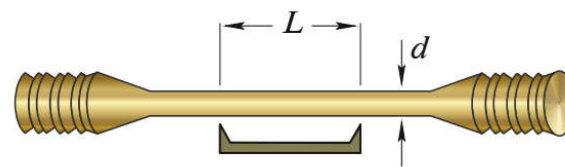
- Η ιδιότητα των σωμάτων να τείνουν να επανέλθουν στην αρχική τους μορφή μετά την παραμόρφωση ονομάζεται **ελαστικότητα**.
- **Τελείως ελαστικό** ονομάζεται το σώμα το οποίο μετά την αποφόρτιση επανέρχεται ακριβώς στο αρχικό του σχήμα και τις προηγούμενες του διαστάσεις. Οι παραμορφώσεις ονομάζονται **ελαστικές**.
- **Τελείως πλαστικό** ονομάζεται το σώμα το οποίο παραμένει απολύτως στην παραμορφωμένη κατάσταση και δεν επανέρχεται. Οι παραμορφώσεις ονομάζονται **μόνιμες ή πλαστικές**.
- Πολλά σώματα είναι **μερικώς ελαστικά**: ένα μέρος της παραμόρφωσης (η ελαστική παραμόρφωση) αναιρείται με την αποφόρτιση, και ένα άλλο μέρος της (η πλαστική παραμόρφωση) παραμένει.
- Αν ένα σώμα έχει έντονη πλαστική συμπεριφορά, θα ονομαστεί **όλκιμο**, π.χ. μαλακός χάλυβας, μόλυβδος, κ.α. Αν ένα σώμα έχει μόνο ελαστική συμπεριφορά και αμέσως μετά θραύεται, θα ονομαστεί **ψαθυρό**, π.χ. κιμωλία, μάρμαρο, χυτοσίδηρος κ.α.

Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

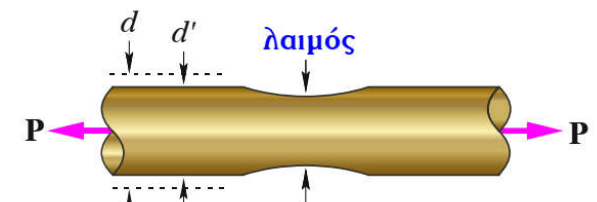
- Πείραμα θλίψης – εφελκυσμού:

Ηλεκτρικό μηχανοστάσιο και λεπτομέρειες

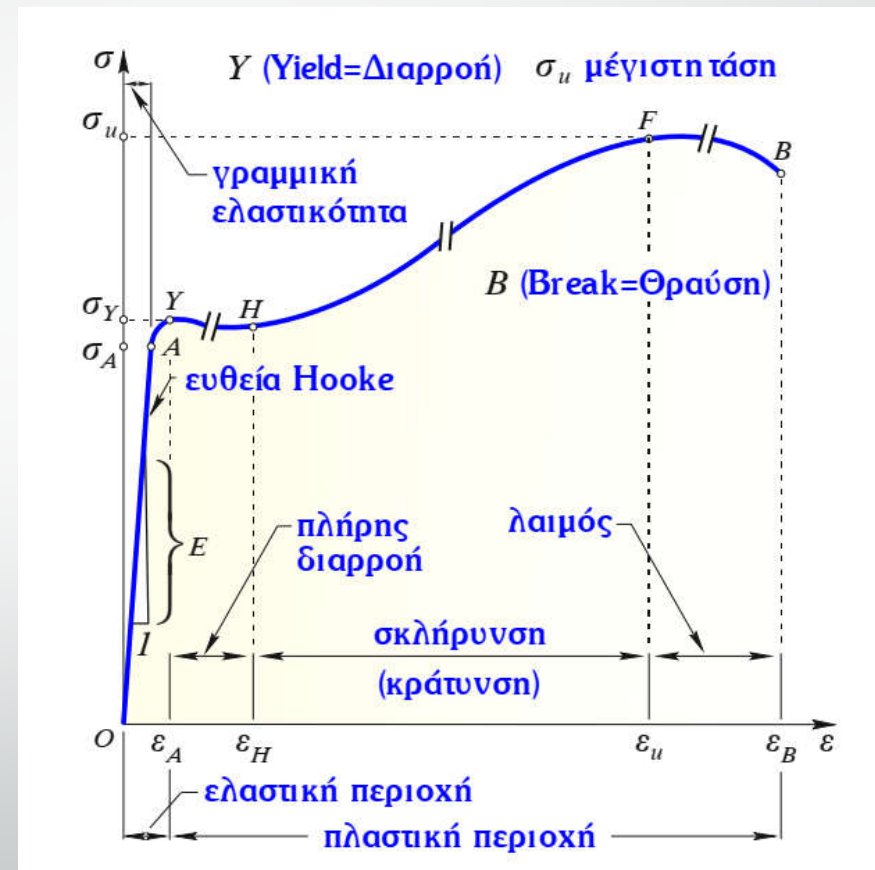
Δοκίμιο εφελκυσμού

Μεγεθυμένη περιοχή του λαιμού προ θραύσης

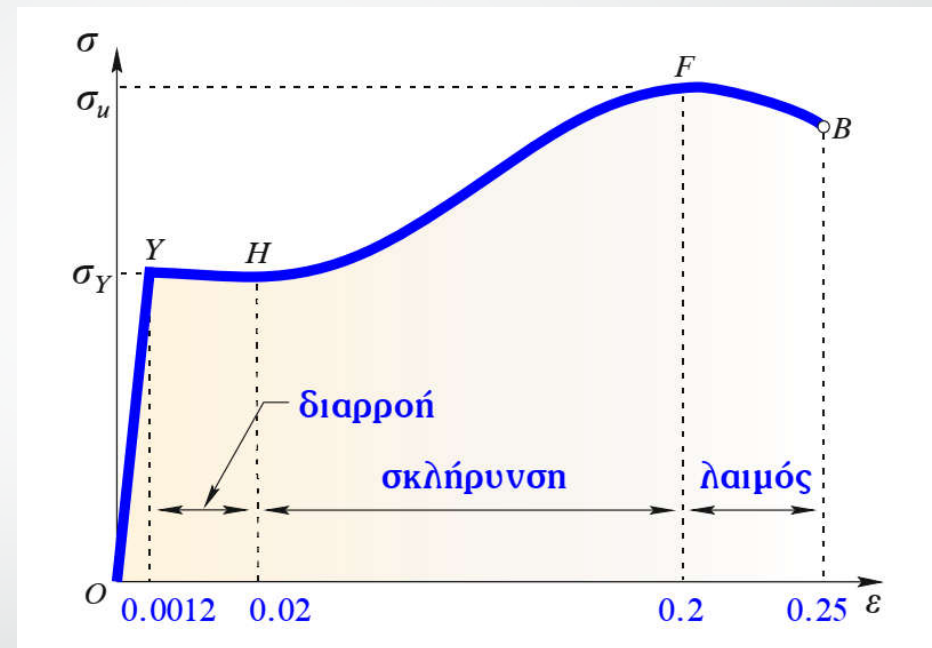
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Συμβατικό διάγραμμα σ - ϵ όλκιμου υλικού σε εφελκυσμό.
- Στην ελαστική περιοχή ισχύει ο αναλογικός καταστατικός νόμος ή ο νόμος του Hooke: $\sigma = E\epsilon$, με $E = \tan(\varphi)$ μια βασική σταθερά που χαρακτηρίζει το υλικό, που ονομάζεται **μέτρο ελαστικότητας** ή **μέτρο του Young**.
- Στην περιοχή $A \rightarrow Y$ έχουμε **μη γραμμική ελαστικότητα**.
- Το σημείο Y είναι το **σημείο διαρροής**.
- Το εμβαδόν της διατομής θεωρήθηκε σταθερό για όλο το πείραμα, για αυτό έχουμε **συμβατικό** διάγραμμα.

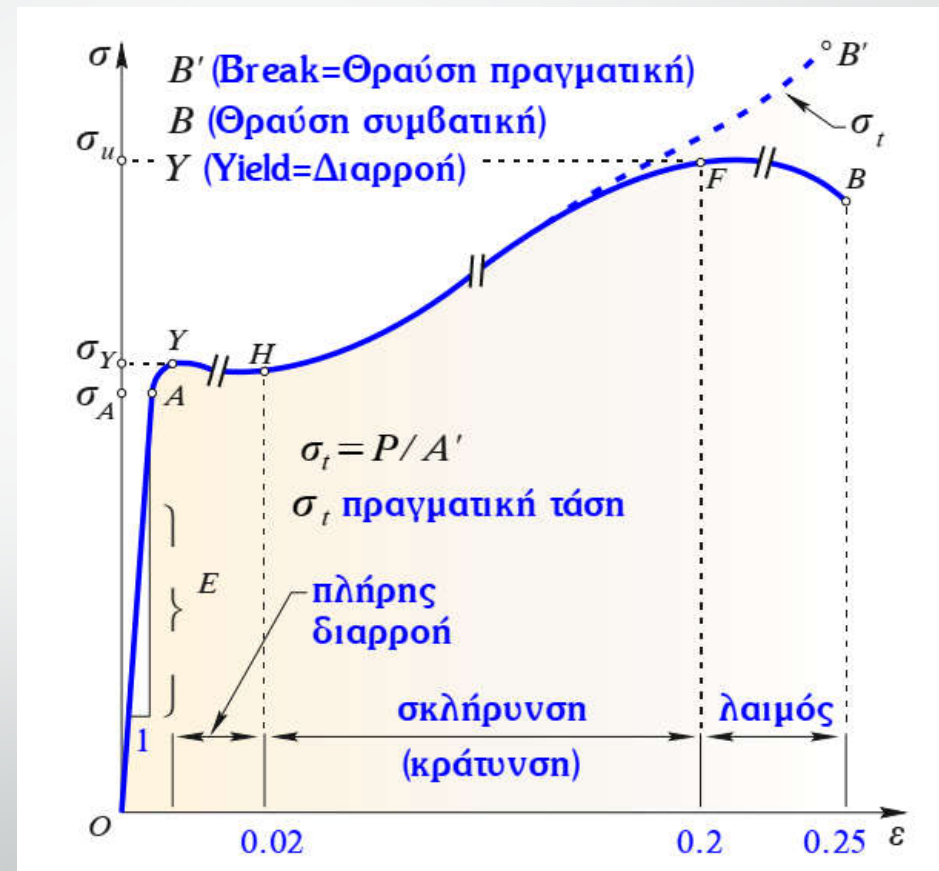
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Προσεγγιστικό συμβατικό διάγραμμα σ - ϵ όλκιμου χάλυβα σε εφελκυσμό.
- Στην περιοχή $F \rightarrow B$ παρατηρείται η δημιουργία **λαιμού**, δηλαδή σημαντική μείωση της διατομής.
- Στην κρίσιμη περιοχή εμφανίζονται επίσης **γραμμές ολίσθησης Lüders**, υπό γωνία ~ 45 μοιρών ως προς τον άξονα. Η διατμητική τάση είναι η αιτία αστοχίας (έχουμε διατμητική ολίσθηση του όλκιμου υλικού).

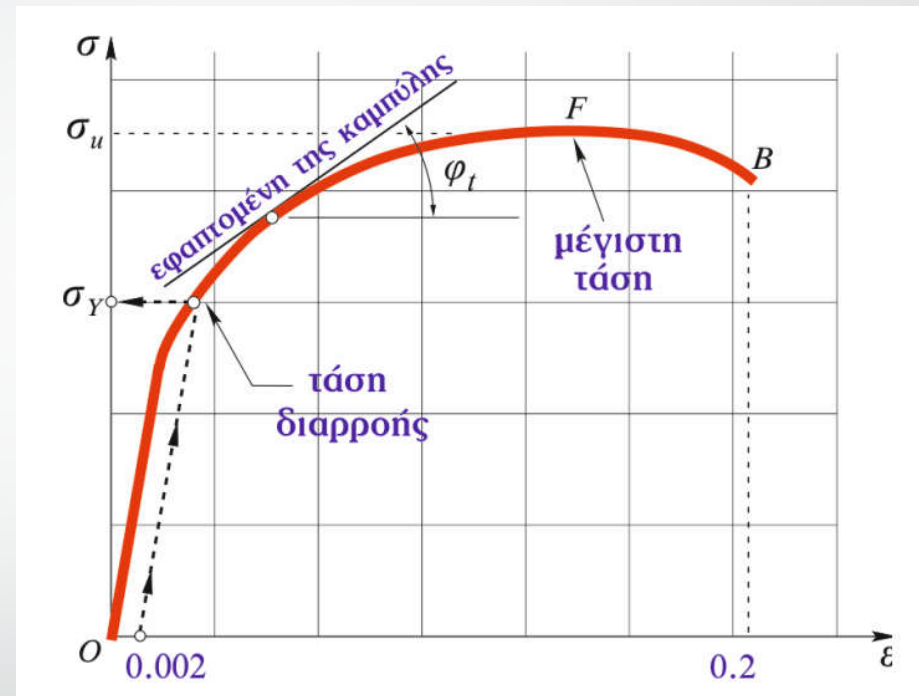
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Πραγματικό διάγραμμα σ - ϵ όλκιμου υλικού σε εφελκυσμό.
- Αν λάβουμε υπόψη την αλλαγή (μείωση) στο εμβαδόν της διατομής στην περιοχή του λαιμού, υπολογίζουμε την **πραγματική μέση τάση** σ_t .
- Με βάση αυτή βλέπουμε ότι στην πραγματικότητα **το υλικό συνεχίζει να σκληραίνει** («παραμορφωσιακή κράτυνση»).

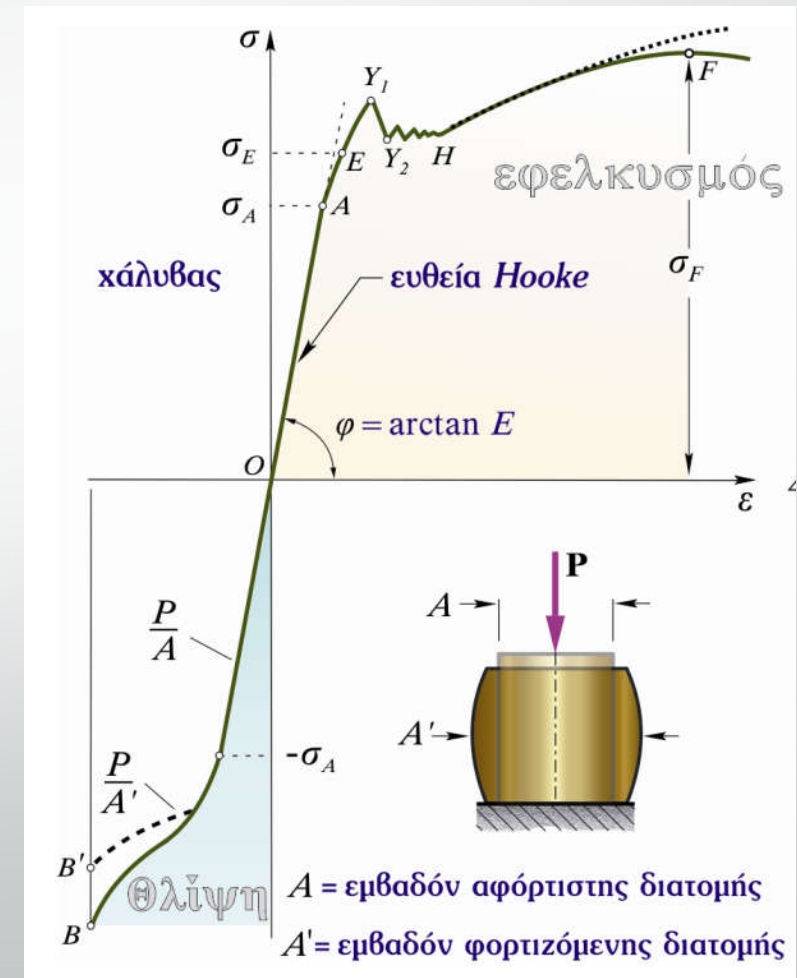
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Σε πολλά υλικά το σημείο διαρροής γ δεν είναι εμφανές, όπως στην περίπτωση ενός κράματος αλουμινίου (σχήμα).
- Τότε ορίζουμε την τάση διαρροής σ_{γ} συμβατικά ως την τάση που αντιστοιχεί σε παραμένουσα παραμόρφωση 2 τοις χιλίοις (‰).
- Επειδή η αποφόρτιση γίνεται με την κλίση του αρχικού ελαστικού κλάδου, μπορώ να ξεκινήσω από το $\varepsilon = 0.002$ και να βρω εύκολα το **συμβατικό σημείο διαρροής**.

Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

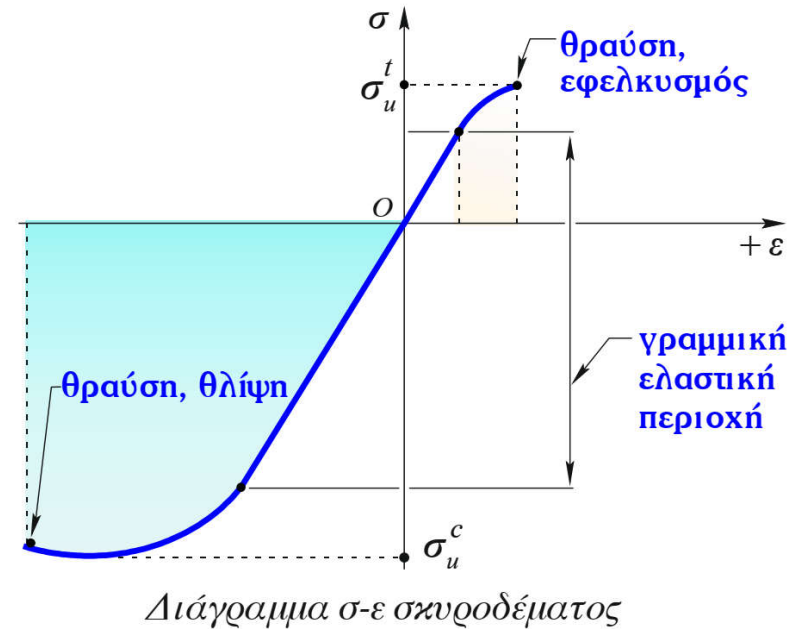
- Διάγραμμα σ - ϵ όλκιμου υλικού σε θλίψη.
- Η συμπεριφορά των όλκιμων υλικών σε θλίψη **δεν διαφέρει σημαντικά** από την αντίστοιχη συμπεριφορά σε εφελκυσμό.
- Μετά την μέγιστη απόκριση (σημείο F) αντί να έχουμε αστάθεια (δημιουργία λαιμού), στην περίπτωση της θλίψης έχουμε αύξηση της διατομής λόγω «**βαρελοποίησης**» του δοκιμίου.
- Ορίζουμε την **συμβατική τάση θραύσης σε θλίψη**: είναι η τάση που προκαλεί μείωση του αρχικού ύψους κατά $1/3$ (δηλαδή $\epsilon_B = -0.33$).

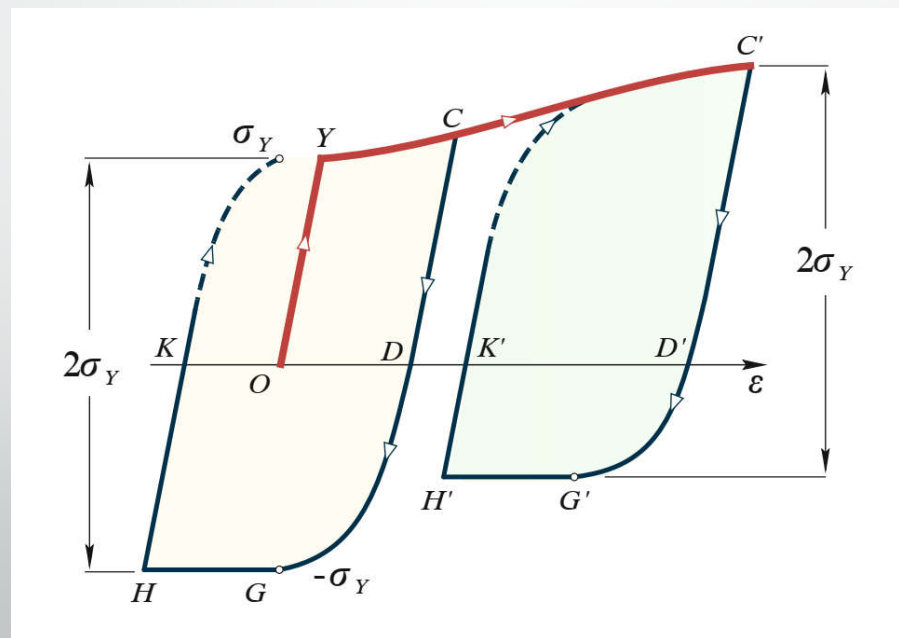
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Διάγραμμα σ - ϵ ψαθυρού υλικού σε θλίψη.
- Η συμπεριφορά των ψαθυρών υλικών σε θλίψη **διαφέρει σημαντικά** από την αντίστοιχη συμπεριφορά σε εφελκυσμό.
- Χαρακτηριστικό ψαθυρό υλικό: σκυρόδεμα. Ίδιο μέτρο ελαστικότητας σε εφελκυσμό και θλίψη. Γραμμικώς ελαστική περιοχή σε θλίψη ~10 φορές την αντίστοιχη περιοχή σε εφελκυσμό.

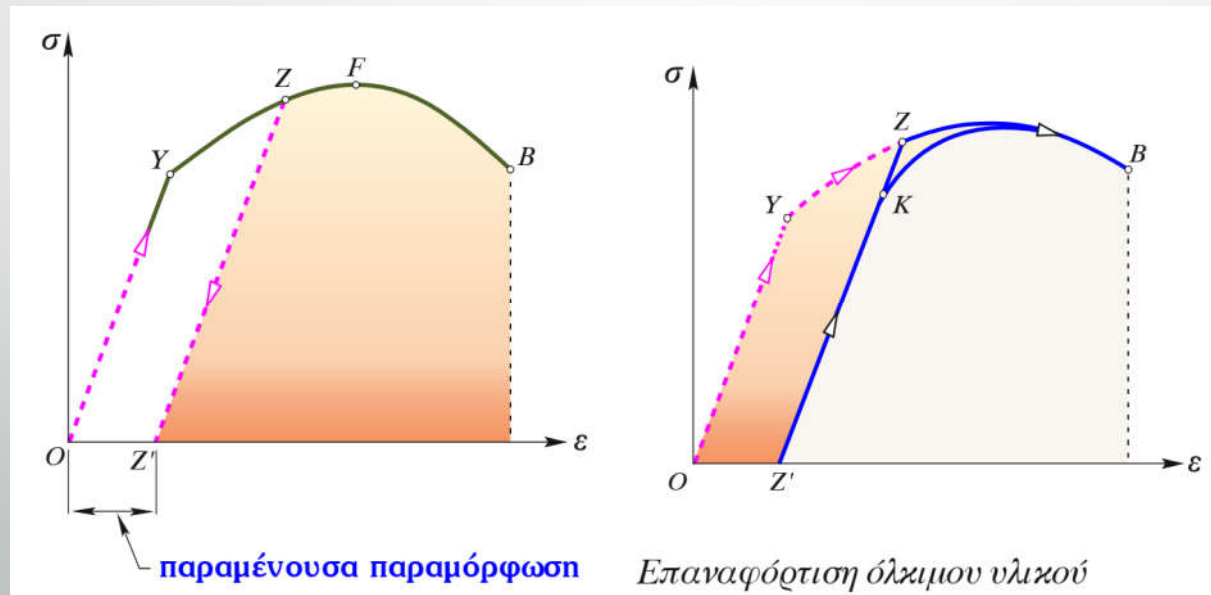
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Φαινόμενο *Bauschinger* σε όλκιμο υλικό
- Αν το υλικό καταπονηθεί πέρα από το όριο διαρροής του, σε επόμενο κύκλο φόρτισης μεταβάλλεται το όριο διαρροής σε εφελκυσμό και θλίψη έτσι ώστε το εύρος της ελαστικής περιοχής να παραμείνει σταθερό.

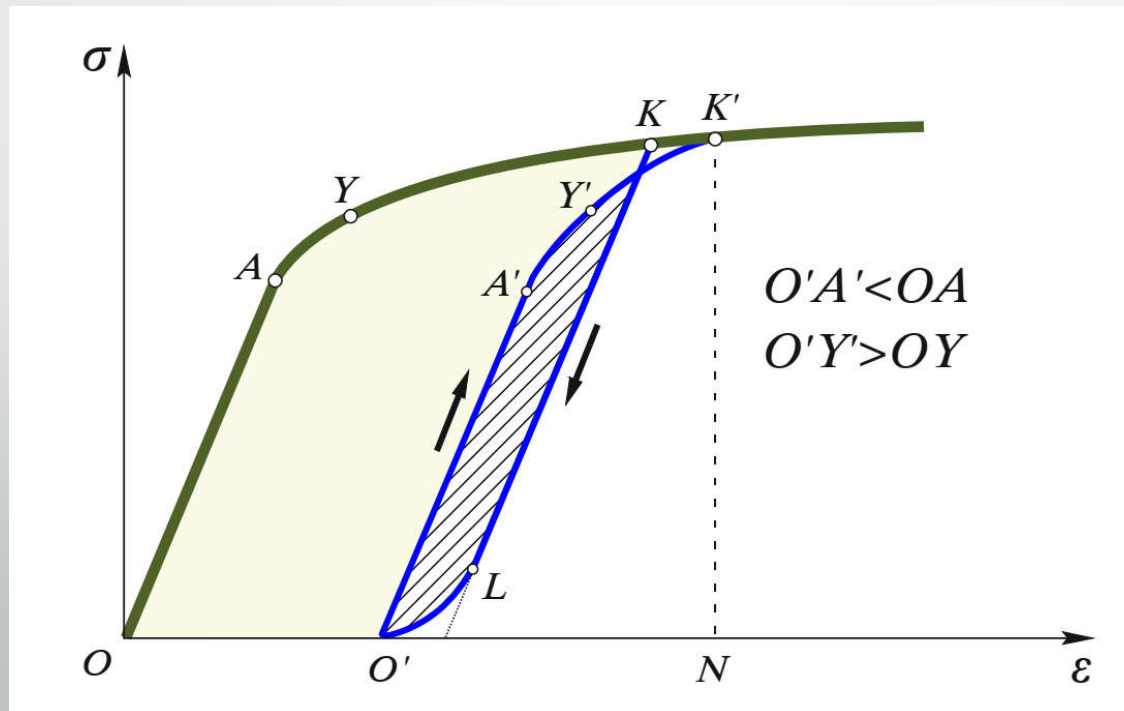
Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Φόρτιση – Αποφόρτιση – Επαναφόρτιση
- Η μερική αποφόρτιση γίνεται με την κλίση του αρχικού ελαστικού κλάδου. Σε πολλά υλικά (π.χ. χάλυβας, διατομές οπλισμένου σκυροδέματος), η επαναφόρτιση ακολουθεί την ίδια πρακτικά γραμμή, μέχρι να συναντηθεί με την αντίστοιχη καμπύλη σε μονοτονική φόρτιση.

Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- Βρόγχος υστέρησης
- Σε πολλά υλικά (π.χ. εδάφη), η **μερική** αποφόρτιση – επαναφόρτιση δεν γίνεται ακριβώς πάνω στην ίδια γραμμή. Δημιουργείται έτσι ελάσσων βρόγχος υστέρησης, ο οποίος συνδέεται με απορρόφηση ενέργειας.

Διαγράμματα τάσεων – παραμορφώσεων

- **Βρόγχος υστέρησης**
- Στα περισσότερα όμως υλικά, **πλήρεις** κύκλοι φόρτισης – αποφόρτισης – επαναφόρτισης (με την αντίθετη φορά) προκαλούν μείζονες βρόγχους υστέρησης, το μέγεθος των οποίων συνδέεται με το μέτρο της απορρόφησης ενέργειας.

